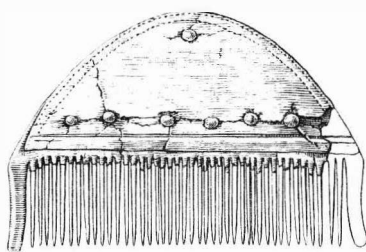

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

BRNO 1971

fanden sich u. a. Bruchstücke der Fensterleibung, des gekehlten Gesimses, polychromer Sandsteinalmetten und ockerfarbigen Verputzes.

In der Nordwand des Ganges G entdeckte man in 175 cm Höhe eine Querrinne, die an der Innenseite Mauer unter dem Verputz verborgen war. Die Ausgrabung des Raums M wurde beendet; da beide Grundrißausmaße ermittelt werden konnten, ist der Grundriß meßbar und beträgt 815 × 485 cm. Bei der westlichen Mauer fand man Reste eines Tannendielenbalkens, der zum Dielenboden gehörte. In der Fensternische der südlichen Mauer waren längs der Wände gemauerte Sitze angebracht, von denen der nördliche innen hohl und mit einer Schieferplatte bedeckt war; er mochte als Versteck oder Lagerraum gedient haben. Die Bruchstücke der mit Kehlen für das Gitter und schrägem Parapett versehenen Fensterleibung aus Sandstein fand man im umliegenden Schutt verstreut. Der Suchgraben im Fußboden der Kapelle zeigte, daß der felsige Untergrund sehr uneben ist. Daß auch der Fußboden dieser Kapelle mit quadratischen Fliesen aus gebranntem Ton belegt war, zeigen die Abdrücke im Mörtelboden. Die Gewölbereste erscheinen in der Destruktion einmal in Form einer Schicht zertrümmerter Ziegel, zum anderen in Form einer Schicht ganzer Ziegel und auch in Form von fragmentären Gewölberippen mit keilförmigen, doppelt gekehltem Profil. Darüber hinaus fand man in den Trümmern den Teil einer Konsole mit dreigliedriger Rippe. Wie das Dach gedeckt war, verraten Bruchstücke von Schieferplatten und gebrannten Dachziegeln. In der Südwand beobachtete man ähnlich wie in der Nordwand, Öffnungen für den Kopf der Holztreppe, die zum Presbyterium führten. An plastischen Architekturteilen sind beachtliche Maßwerkfragmente und Kranzgesimsbruchstücke gefunden worden. An der Nordseite schließt an den Raum M der Raum P und von hier führt ein Portal in den kleinen benachbarten Garten. Der Baustoff des Raums P konnte nur zum Teil ermittelt werden, da der nördliche Teil vollkommen vernichtet ist. Der Fußboden dieses Raums besteht aus Steinfliesen und quadratischen keramischen Fliesen. Das Portal hat ein abgeschrägtes Gewände mit spitzbogigem Sturz. An die Räume M und P, die eine Einheit — das Mönchshaus — bilden schließt, wie in solchem Falle üblich, ein Gärtchen an.

Unter den Kleinfunden überwiegen Nägel, ferner sei auf eine Schließhakenöse, ein Hängeschloß, auf Schlüssel und ein Gewehrgechoß aus Blei hingewiesen. Von Keramikfunden sind der Topf mit unebenem Boden und Spuren von Streusand und ausladender Randleiste erwähnenswert, desgleichen eine innen glasierte Topfkachel. Die verkohlte Holzreste stammen von Tanne, Eiche und Pappel.

VÝZKUM HRADU TEPENCE V ROCE 1969

(katastr Jivová, okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav Olomouc

(Tab. 35—36)

Druhá etapa výzkumu, který je nyní po odborné i administrativní stránce sousředen na Vlastivědný ústav v Olomouci (finanční úhradu převzal n. p. Štěrkovny a pískovny v Olomouci), byla v terénní složce uskutečněna mezi 4.—29. srpnem 1969 v plošném rozsahu čtverců XVIII—XXVIII. Na rozdíl od metody volené v roce 1968, kdy cílem táhlé sondy v jednotné síti čtverců 5 × 5 m bylo získání základního přehledu o celém hradisku, postupovali jsme z úsporných důvodů v roce 1969 pouze v těch čtvercích, kde bylo možno očekávat pozitivní výsledky ve formě dochovaných partií zdíva.

Jak bylo zjištěno výzkumem roku 1968, obepíná území hradního jádra od severu zeď 210 až 220 cm široká, která přibližně ve směru západ-východ postupuje čtverci III, IV, XIX a XIII, v tupém úhlu se zalamuje a pokračuje ve čtvercích XIX—XXIV. Toto východní obvodové zdívo je maximálně zachováno ve čtverci XXI, kde jeho hmota, zakotvená přímo ve skále, má na vnější lici výšku 180—200 cm. Nároží, zjištěné roku 1968 ve čtverci III, má podle výzkumu 1969 pokračování ve zdívu 100 cm širokém, stojícím rovněž na skalním podloží, které ubíhá téměř paralelně s uvedenou východní obvodovou zdí napříč čtvercem XVIII a částmi čtverců II a XIX. Na severní straně končí toto zdívo ve vzdálenosti 220 cm od severní obvodové zdi (předpokládáme zde event. průchodní otvor).

Plocha parkánu, který obíhá část jádra hradu, je dána za stavu před výzkumem zhruba terénem mezi vrstevnicemi 504 a 508 a byla zkoumána jen v částech čtverců XXI—XXVIII v těsné blízkosti zdíva paláce a hradeb. Je vymezena palácovou zdí a hradbou, které mají zhruba souhlasnou orientaci, a hradební zdi od jihu. Pokud bylo možno pozorovat za daných podmínek, byla úroveň středověkého terénu např. ve čtvercích XXII a XXIII vně palácového zdíva v hloubce 200 až 270 cm, v prostoru čtverce XXIV se vrstva destrukce snižovala ze 200 na 175 a 120 cm a ještě jižněji ve čtverci XXV na 180 a 100 cm. Původní terén tvoří skalní podloží kryté střípkovitou zeminou a nepravidelnou středověkou kulturní vrstvou obsahující nálezy.

Na jižní straně, těsně nad srázem ostrožny, je ve směru západovýchodním vyzděna v šíři 110 cm hradba, jejíž existenci ukazoval před výzkumem valovitý terénní útvar táhnoucí se plochami čtverců XXV—XXVII. Hradební zeď, vystavěná z lomového kamene na maltu, má na vnější straně předzáklad široký 5—15 cm. Ve čtverci XXVII vybíhá z této jižní vnějškové hradby směrem k severu pásmo vnitřní hradby, ohraničující parkán od východu a navazující po tupouhlém zalomení (125°) v délce 24 m na část hradby odkryté roku 1968 ve čtvercích VI a VII. Šíře jejího zdiva se pohybuje mezi 165—180 cm, je opět z lomového kamene a její existence byla již za stavu před výzkumem výrazná terénním hřbetem.

Jako stavebního materiálu pro popsané úseky zdiva bylo použito téměř výhradně droby, těžené přímo na místě. Jen zcela ojediněle se vyskytly úlomky cihel nevalné kvality.

Mezi nálezy tvoří charakteristickou skupinu předměty ze železa. Početně jsou zastoupeny hlavně hřeby s čtyřhranným dřikem, hlavice často chybí nebo ji nahrazuje mírné rozšíření horní části dříku, u vyvinutějších kusů ji tvoří příčné břevno nebo puklice. U zákolníku má hlava tvar hranolu o čtvercové základně, vybíhajícího z dříku rohem ve vertikální poloze. Ke skupině výrobků ze železa náleží dále hrot šípu čtvercového příčného profilu, zděř, oko k pellici, část ramene podkovy s typickým vykováním ozubu zahnutím patky a listový hrot oštěpu vybíhající z konce násadcového pásu s otvory. Ojedinělým nálezem po stránce materiálu jsou zlomky misky z měděného plechu.

Druhou výraznou skupinou je keramika, její stav obvykle nedovoluje úspěšnější rekonstrukci jednotlivých kusů. Keramiku lze povšechně charakterizovat tak, že se objevují ve střepech materiálu nejčastěji hrncovité profily s různě rozevřeným a ovaleným okrajem, který má nad hrdem převíslou nebo břitovou římsu, někdy další profilaci formou žebra, povrchová výzdoba je prováděna vrypy, linkami nebo vlnicí, výduf bývá platičky zdobena žlábkováním, dno rovné nebo mírně dovnitř vyklenuté se stopou podsýpky nebo odříznutí. Vedle hrncovitých forem se objevila část lahvovité nádoby a miskového kahance. Zlomek hliněné poklice je zakončen pečetítkovým drždlem. Žlutohnědá poleva se vyskytuje na střepech jen sporadicky. Ve střepech bylo i několik částí kachlů hrncového konkávního typu.

Méně obvyklým nálezem je rondek Ø 30 mm z břidlicové desky s kruhovým otvorem ve středu. Nálezy částí dělových koulí z pískovce Ø 15 a 22 cm jsou významnými doklady o událostech v posledním období existence hradu. Ojedinělé kusy zuhelnatělých dřev pocházejí z břízy a jasanu (určil E. Opravil). Dostí četné osteologické nálezy nebyly odborně zhodnoceny.

Die Ausgrabung auf der Burg Tepenec im Jahre 1969 (Gemeinde Jivová, Bez. Olomouc). Die Ausgrabung auf der Burg Tepenec knüpfte in der zweiten Grabungsetappe an den 1968 angelegten Orientierungsgraben mit der Freilegung der nördlichen Umfassungsmauer des Palastes an, die stumpfwinkelig annähernd in nordöstliche Richtung einbiegt. An der Südseite der Bergzunge wird der Graben durch eine Mauer verstärkt, an die senkrecht eine weitere Wehrmauer anschließt, die nahezu parallel zur stumpfwinkelig einbiegenden Palastmauer verläuft. Im Fundgut waren neben einer größeren Anzahl von Nägeln, einer Pfeilspitze, Buchse und Schließhakenöse, auch der Teil eines Pferdehufeisens und Bruchstücke einer Kupferschale vertreten. Für die Keramik ist die ausladende Randlippe bezeichnet, unter ihr erscheint häufig eine gratige oder überhängende Leiste. An Verzierung wurden Einstiche, Ritz- und Wellenlinien beobachtet. Die Ausbuchtung ist in manchen Fällen gerillt. Am häufigsten ist die Topfform vertreten, vereinzelt die Flaschenform, sowie das schalenförmige Lämpchen und Deckel. Die aufgefundenen Kachelbruchstücke sprechen für das Vorkommen von Napfkacheln, Glasur begegnet nur selten. Die Fragmente der steinernen Kanonenkugeln dürften dem Kaliber von 15 und 22 cm entsprechen. Die verkohlten Holzreste stammen von Birke und Esche.

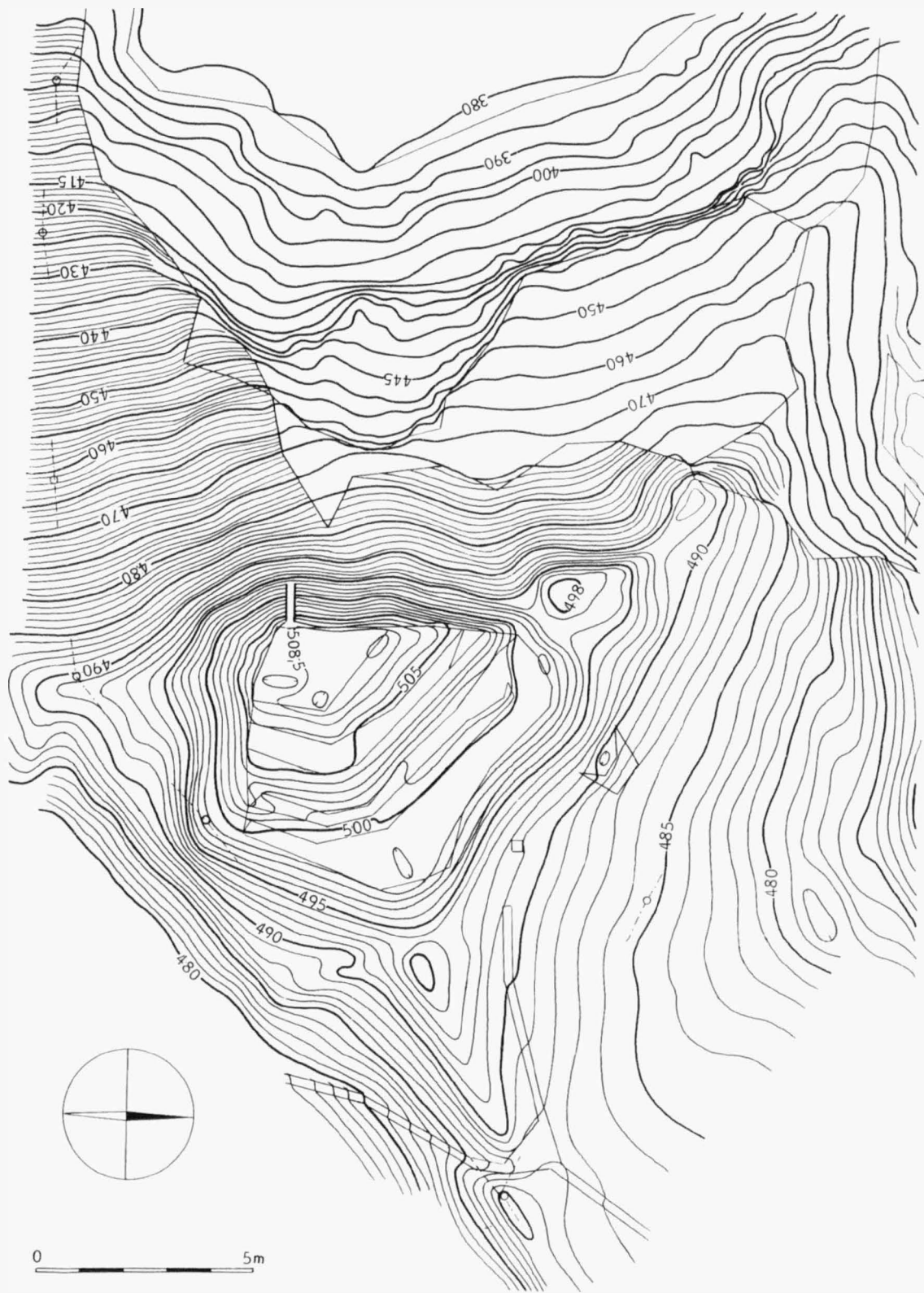
VÝZKUM ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ VESNICE KONŮVKY NA SLAVKOVSKU

(okr. Vyškov)

DAGMAR ŠAUROVÁ, Městské muzeum, Slavkov

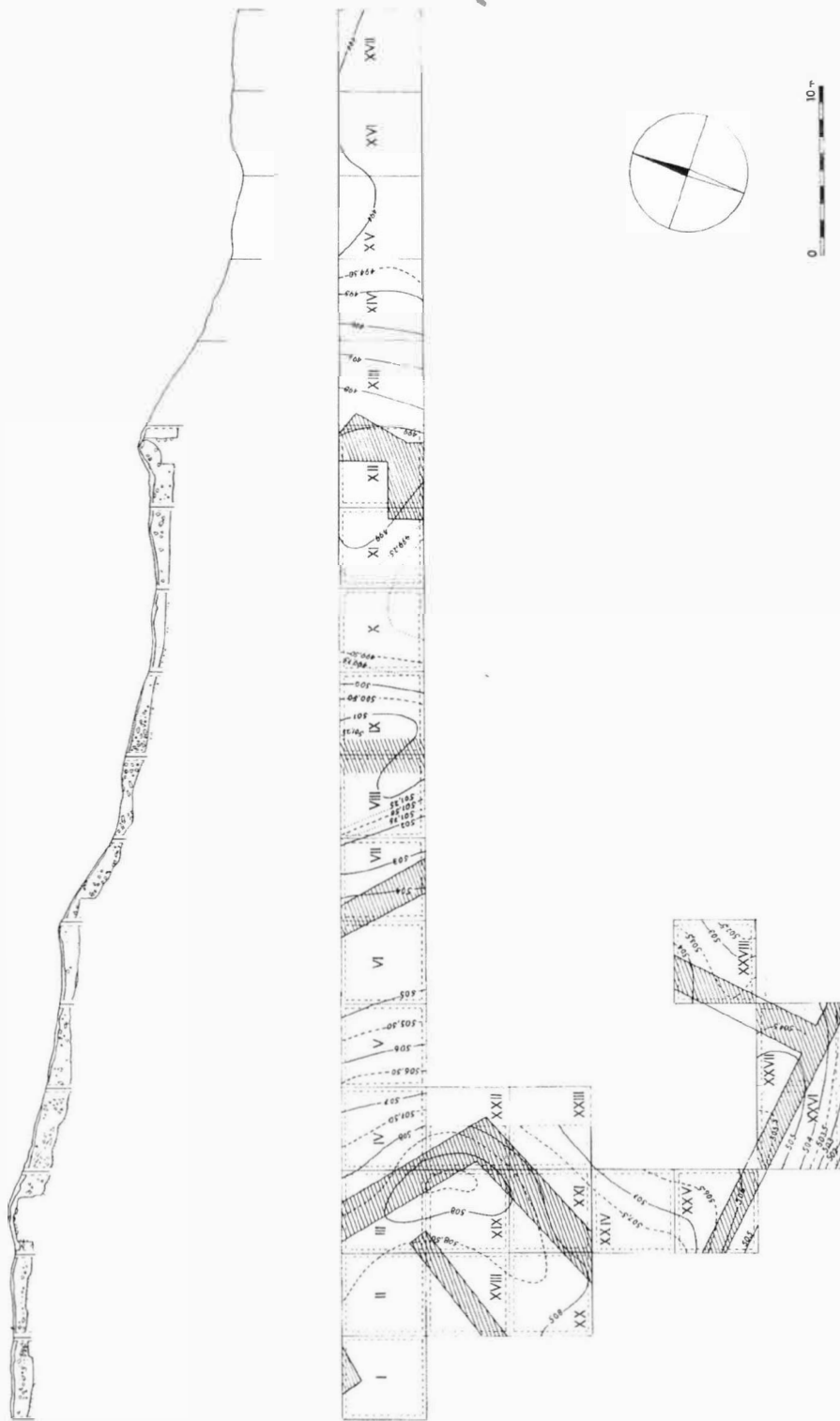
Systematický výzkum zaniklé vsi Konůvky v katastru obce Heršpice u Slavkova, okres Vyškov, pokračoval roku 1969 odkryvem severní části feudálního objektu na konci údolí, v místě zvaném U kostelíka. Při výzkumu roku 1968 jsme mu dali pracovní název tvrz.

Po odlesnění roku 1967 se projevil půdorys objektu ve tvaru lichoběžníku, příčně rozděleného ve dvě přibližně stejné části. Roku 1968 byla zcela prozkoumána jižní část, v níž byl odkryt suterén vícepodlažní hrázděné budovy, zahlobený do dvou metrů původního terénu. Podél něho na úrovni původního terénu bylo odkryto jeho hospodářské příslušenství, chlebová pec a špýchar.

Tab. 35

Hrad Tepenec (obec Jivová, okr. Olomouc). Vrstevnicový plán jádra hradu. — Burg Tepenec (Gem. Jivová, Bez. Olomouc). Schichtenlinienplan des Burgkernes.

Tab. 36

Hrad Tepenec (obec Jívová, okr. Olomouc). Půdorys a profil plochy prokopané v letech 1968–1969. — Burg Tepenec (Gem. Jívová, Bez. Olomouc) Grundriß und Querschnitt der in Jahren 1968–1969 durchgegrabenen Fläche.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady: H. Plátková, dr. R. Tichý
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, B. Ludikovská, R. Skopal
Na titulní obálce: Kostěný hřeběn z doby římské z Mořic (okr. Prostějov)
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné